

Sinikka Vuola

REPLIKA

TAMMI

Sinikka Vuola

REPLIKA

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI

HELSINKI

Tekijä kiittää Suomen Kulttuurirahastoa, Taiteen edistämiskeskusta, Alfred Kordelinin säätiötä ja Kansan Sivistysrahastoa saamastaan tuesta sekä Suomen Kirjailijaliittoa työskentelymahdollisuudesta Ateenan residenssissä. Kiitos tarkasta katseesta Marianna Kurtolle, Laura Lindstedtille, Elina Loisalle ja Timo Suonsyrjälle.

© Sinikka Vuola ja Kustannusosakeyhtiö Tammi, 2016

ISBN 978-951-31-9000-2

Painettu EU:ssa

MUISTAN LOPUN, EN ALKUA. Sillä alkuja on monta, loppuja ainoastaan yksi. Alkuja on monta, alun haaroja, tärkeät asiat eivät ala kerran vaan yhä uudestaan, ne näyttäytyvät monessa valossa ja eri aikoina, saapuvat ihmisen tai metsän tai esineen muodossa, muunnelmina, kaikuina, viesteinä jotka tahtovat tulla ratkaistuiksi. Vaikutelma, välähdys, kuvien sarja, ääneen lausumaton kysymys.

I

LAAKSO

EN ENÄÄ MUISTA milloin aloimme nimittää häntä Siniparraksi. Ehkä päivänä jona tavarajuna vihelsi meille kun kuljimme radan toisella puolella, meren puolella, siellä missä ovat rikkaitten vaaleat kadut ja vaaleiksi rapatut talot, ja suurimman talon kohdalla puhuit: Tässä asuu mies joka tekee pahaa naisille. Tai kuljimme ehkä laakson halki, palasimme illalla kotiin, meitä vastaan tuli pitkä ja laiha mies veriviiruinen taivas selkänsä takana, miehen nahka ja parta ja kulmakarvat olivat harmaat, hymy kuoppaansa myöten siniharmaa, avattu kämmenkin metallinvärinen. Niin se oli: metallinen mies. Piirsimme ristinmerkin ilmaan. Metallinvärinen mies, ja piirsimme ristinmerkin. Hetken päästä sinä sanoit: Siniparta. Myös minä sanoin nopeasti Siniparta, ja niin hän sai nimen, siitä päivästä ja sanasta alkaen.

SINÄ OLIT SILLOIN VIELÄ ELÄVÄ JA AINOA, kokonaan elossa kuten minäkin, ja aurinko paistoi, oikea aurinko, ja tämän maan ihmiset kävivät oikeissa töissä ja ansaitsivat oikeaa rahaa. Hiuksesi hohtivat niin hämärässä kuin

kirkkaassa, tämän maan ainoa vaalea, maailman ainoa keltainen. Rakastin sitä keltaista ainokaista, tuntikausia, vuosikautia, aika katosi kun rakastin, aika muuttui koska rakastin, rakastin pienenä kun lepäsin rintakehäsi päällä, miekkalisäke miekkalisäkettä vasten ikuisessa ja muuttumattomassa hetkessä. Jos siirsin vasenta kättäni, sinä siirsit oikeaasi, jos liikutin oikeaani, sinä liikutit vasentasi, minun itäni sinun länttäsi vasten. Keinuin sylviturvassa, pehmeän meren suolainen puhe kuin rakkain huivisi ympärilläni, olimme ainoa ja jakamaton, olit toinen minä, välissämme ei mitään. Tämä maisema katsoi meitä suljetuin silmin, suuri huokaus syvällä maan sisässä tämän hetken milloinkaan päättymättä: pienen talomme huoneissa jotka ovat valoa, pelkkää puhtainta valoa joka täyttää ja venyttää tämän hetken niin ettei siihen mahdu menneisyyttä eikä tulevaa, vain harmaan kivitalomme seinien rauhoittava hiljaisuus, nelijalkaisen ruokapöytäme ravitseva hiljaisuus, mattomme, jonka jokaiseen raitaan on kudottu muisto jo kauan ennen meitä eläneitten menetyksistä tai iloista, lämmittävä vaihto-olo. Sinun auringonkeltaiset kiiltävät silkkivyyhtihiuksesi, pähkinäpensaana tuuhea, tuhatvuotinen juurakko, ainoa ja jäljittelemätön keltainen. Kunpa sen olisi saanut talteen.

TÄMÄ MAISEMA ON LÄSNÄ AINA JA KAIKKIALLA, se katselee yhteistä eheää ja häiriötöntä untamme ja valvettamme, maailmaamme joka on lämpöinen ja kokonainen, toisin kuin tämä maa joka on jakautunut tasankoihin ja vuoristoihin, Etelään ja Pohjoiseen, oikeaan ja vasempaan, maanomistajiin ja työttömiin. Tämä iätön maisema katselee silmää räpäyttämättä miten iltapäivän kirkkaus raottaa ikkunaluukkuja, miten iltapäivän kuumuus tunkeutuu huoneisiimme. Kun heräämme, on varhainen tai myöhä tai mitä kellomme nyt näyttääkään, juomme mustien lehmien maitoa ja syömme ruskeiden lampaiden juustoa ja välilämme sanoinkuvaamaton lämpö, jatkuva yhteinen iho, tila, jossa ajattelemme ja toimimme yhdessä. Joka päivä kimppu oranssia tai tukeva nippu punaista odottaa meitä keittiön pöydällä porkkanoiksi tai retiiseiksi sidottuna. Joka päivä kahvipannu puhuu meille sihisevällä äänellä ja paksu veitsi puhuu meille hakkaavalla äänellä ja hana puhuu meille vuotavalla äänellä: ne puhuvat meille lauseita jotka ovat enemmän kuin lauseita, tiheämpää kuin puhe. Esineet eivät rakasta eivätkä vihaa meitä ja ovat juuri siksi käyttökelpoisia. Pesuvati muuttuu milloin salaattikulhoksi, milloin yöastiaksi; pieni tammijakkara on koroke tai istuin tai yöpöytä; ne tekevät ainoastaan sen mitä haluamme niiden tekevän. Voimme kuluttaa ne naarmuille, voimme hajottaa ne tuhansiksi sirpaleiksi, mutta ne eivät koskaan vastusta meitä. Ne ovat aina läsnä ja saatavilla. Esineet ovat ole-massa meitä varten, kuten sinäkin vain minua varten.

JOS MINULLA OLISI ISÄ, hän potkisi palloa minun kansani, hän rakentaisi minulle nelitornisen hiekkalinnan. Hänellä olisi lämmin katse; ja hymy, oikea hymy: hymy joka valaisee kasvot, hymy joka ulottuu silmiin ja rypistää silmäkulmat ilosta. Sellaisilla silmillä hän katselisi minua.

PÄÄKAUPUNGISSA ASUU SÄHKÖ, voima, joka käynnisti maailman unettomuuden: jokaisessa kodissa on pulloitettu valo ja sähköiset palvelijat. Pääkaupungissa on Amerikkalainen sairaala ja Amerikkalaisen sairaalan katolla helikopteritasanne, jonne satama näkyy, etäinen kristallihöhtöinen turkoosi uni: tuhansia sävyjä heijastava valtaisa meri joka häikäisee katselijat, veren sininen meri, ja purjekalat ja turskat ja hanhenkaulat ja marliinit sellaisen meren sylissä, varjon ja valon ikiaikainen leikki sellaisen meren pinnassa. Elävä vesi joka vetäytyy oikkunsa mukaan ja palaa sitten kuohuvana hyökynä entiselle paikalleen, tarujen poukama jonka lukemattomat mastot aurinko valelee kultamaalilla. Ja öisin kuuluu kaukaista jyrinää, Pääkaupungin suuri lentokenttä hohtaa salaperäistä valoa, nousevat ja laskeutuvat koneet hehkuvat valoa, tulemisen ja menemisen loputonta arvoitusta: jokin on ratkeamaisillaan, hajallaan niin kauan sijainneet osaset vihdoin löytämässä paikkansa. Yhä uudet lähtemiset, niiden lupaukset, lupausten himmeä ja suloinen valo pimeydessä joka on järkkymätön ja muuttumaton kuten tämä maisemakin jota syntymästäni saakka olen hengittänyt, johon olen kasvanut.

ME EMME OLE KOSKAAN NÄHNEET PÄÄKAUPUNGIN IHMEITÄ mutta Vanhus on: toisinaan hän pudistaa päätänsä tunnista toiseen ja ravistelee yltään eilisten liian täyttää kuormaa, mutta äkkiä hän on hieroja jonka luona käyvät asiakkaat harteillaan ohut pehmoinen keppi ja käsissään ranteen peittävät hansikkaat: Pääkaupungin hienot rouvat. Äkkiä hän on hieroja jonka tunnustelevat kädet, jonka ymmärtäväiset kädet käyvät keskustelua niin monien kipeiden lihasten kanssa. Ja hän tietää jokaisen lihaksen sijainnin, joka ainoan lihaksen kiinnityskohdan, ja asiakkaita käy paljon, oikeita asiakkaita. Mutta nyt hänen muistinsa kadottaa joka päivä kymmenen päivää, hän vanhenee joka vuosi kymmenen vuotta. Nyt Vanhus harhailee tässä laaksossa, lapsuutensa ja arkensa rippeissä, yllään kauhtunut asunsa. Vanhuksella on auringon ja tupakan uuvuttama iho, veitsenterävät kaulajänteet ja sairaus nimeltä dementia. Dementia tarkoittaa että ihminen ei muista mitä haluaa. Eikä lopulta myöskään tiedä mitä haluaa. Jotain Vanhus kuitenkin yhä tietää. Vuoteesta hän tietää, että siinä nukutaan, ja tuolista, että siinä istutaan. Mutta ruoasta hän ei aina tiedä: että se syödään. Että joka päivä syödään. Siksi jonkun pitää kaataa häneen vettä, oikeaa vettä, ja ruokaa, oikeaa ruokaa, joka ainoa päivä.

PÄÄKAUPUNGISSA ON MYÖS DEMONI, Vanhus sanoo, demoni joka ei koskaan saa kyllikseen ravintoa: suunnaton kasino. Se imee sisäänsä heikon ja vahvan, köyhän ja rikkaan. Kasinolla ei ole vuorokaudenaikaa tai säätä, ei kelloja, vain tämä todellisuus ja tämä hetki, jännityksen ja panostamisen hetki, voiton ja tappion hetki, toivon ja epätoivon

jatkuva vuorottelu: kenelle onni, kenelle onnettomuus. Se on toiveiden synnytyssali ja vielä useampien toiveiden hautausmaa. Niin hän aina sanoo. Eikä Herra Kuolema ole koskaan kaukana, hän on puheensorinassa ja pelimerkkien kilinässä ja paksuissa tunkkaisissa samettiverhoissa ja ruletin auringonpyörässä ja pelikortteihin maalatuissa kuvissa: elottomissa pahvisuunnikkaissa, joita luetaan tarkasti kuin rakastetun kasvoja. Ja kasinon kuumeisessa sydämessä valtavat säihkyvät lasiportaat kulkevat taivaan ja helvetin väliä. Näen yhä sen kaiken, näillä silmillä, Vanhus kuiskaa. Täällä laakson unelias rauha mutta siellä, monen tunnin matkan päässä, kärsimättömyys ja levoton halu. Tämän kahtia haljenneen maan Pääkaupungissa kiehuu ilojen ja huvitusten ja nautintojen liemi. Me emme ole koskaan käyneet Pääkaupungissa, emme ole jalallamme astuneet sinne: pienestä harmaasta kivitälöstämme katsottuna, kotilaaksosta katsottuna se kaikki on kokonaan eri elämä.

TÄMÄ MAISEMA TARKKAILEE MEITÄ SULJETUIN SILMIN minkään sitä häiritsemättä. Tämä maisema näkee kun Vanhus avaa radion, vaalit lähestyvät, Vanhus nyökkää. Nyt hän istuu ja kuuntelee särisevää konetta, sen ääni rauhoittaa häntä; Vanhus istuu ja kuuntelee ääntä joka ensin pätkii ja rätisee, opposition politiikka *srrr* vie kohti tuhoa *srrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr*, sitten teräksinen varmuus palaa, työttömyys on kasvanut nyt uuteen ennätykseen; juuri niin, Vanhus nyökkää. Laaksosta katsottuna kaukana siintää Paholaisvuoristo: punaiset rinteet ja kivisydän. Näemme sen ikkunasta, valkoinen peite muuttaa Paholaisvuoriston rosoisen punertavan kuoren. Siellä korkeuksissa on satanut

lunta, satoi lunta, sataa lunta: valkoinen uusi iho, valhe joka puetaan totuuden päälle, uusi valhe vanhan peitoksi. Tämän maan syvästä tiheästä uumenesta pulppuaa yhdeksän suurta jokea, ne haarautuvat ja palaavat jälleen yhteen kuin eivät kestäisi eroa toisistaan. Vihellys: elämän rata halkoo tätä maata, vie itään ja länteen ja etelään ja pohjoiseen ja kauas Pääkaupunkiin asti.

RADAN TOISELLA PUOLELLA on rikkaitten alue. Siellä raukeat aikuiset kävelevät lattialämmityyissä ruokasaleissaan pehmoisilla matoilla joihin askelten ääni menehtyy, ruokasaleissa joiden päivällispöytiin katetaan joka päivä lihaa, oikein todella hienoa lihaa, niin pitkissä pöydissä niin valkoisenhohtavat lautasliinat, sunnuntaisin ne on taiteltu piispanhatun muotoon. Kas tuossa Herra Lääkärin talo jonka lasiverannan edustalla suuret valkoiset tuoksuruusut läikähtyvät auringossa. Ulko-oven kookas messinkinen kolkutin muistuttaa afrikkalaisen kissan naamaa, se katsoo ohikulkijoita kaikkivaltiaan silmin kuin merkittäväkin tieto olisi upotettu sen metallinkylmään irvistyukseen. Emme ole koskaan käyneet sisällä: talon ulkopuoli on näkyvissä mutta sisäpuoli meidän täytyy itse miettiä. Herra Lääkärin tilavassa kirjastossa, raskaan tammilipaston päällä, seisoo kullanväristen jalkojensa varassa koristeellinen vanha pöytä-kello, jonka sisällä on liikkuvia hahmoja: ehkä seppä tai veitsenteroittaja vai onko siinä vain kaksi enkeliä jotka ovat pudottaneet siipensä. Makuuhuoneessa on Herra Lääkärin edesmenneen vaimon vaatekaappi, kaapissa vainajan lempihuivi jota Herra Lääkäri ei ole heittänyt pois, edelleen ripustettuna kaappiin kuten sydän ihmiseen: vaate jota ei ole

käytetty kahteenkymmeneen vuoteen, menneen aikakauden todistaja. Emme ole käyneet rikkaitten alueen taloissa, emme ole menneet sisälle asti. Kuljemme rataa pitkin ja suurikukkaiset valkeat espanjanneidot huojuvat iltapäivän keyyessä tuulessa, katsovat ohitseemme eivätkä edes tiedä nimeä jonka olemme niille antaneet. Kuljemme rataa pitkin, sinulla on kilpahevosen uljas ryhti, kaula kiiltävä rotuhevosen kaula. Välillämme saumaton lämpö jossa päätämme ja toimimme yhdessä. Taivaalla hehkuu punainen jättiläinen ja katsoo meitä, yksi ainoa silmänräpäys värjää tämän maiseman: kultaiset kastanjametsät, kultainen köysirata joka sukeltaa Paholaisvuoriston utuun, kultainen tavarajuna kultakiskoilla, kiskojen lomassa auringon piirtämät kultaiset pyörteet ja koukerot jotka sekoittuvat toisiinsa, aina, ikuisesti: kuin koko maailma olisi tuleen syttynyt. Rikkaitten alue jää taaksemme ja auringon yhteensulattama varjomme jatkaa kulkuaan kuin olisimme yksi ja sama ihminen. Ja aurinko laskee Paholaisvuoriston kaukaiseen utuun, sinne minne kaikki tuska ja ilo ja ponnistelu, sinne minne kaikki viha, kaikki rakkaus päättyy.

JOS MINULLA OLISI ISÄ, hän asuisi Pääkaupungissa, kävisi oikeissa töissä ja saisi oikeaa palkkaa, kiireinen mies, moitteeton tumma puku, öljystä kiiltävät hiukset, niin taitavasti kammatut että otsa peittyi puoliksi, ja juuri se puolikas tuo mieleen minut, siitä näkee heti että olemme sukua, otsatukan paarteesta.

VARHAIN AAMULLA LEIPURI KÄÄRII HIHANSA ja ilmoittaa ryhtyvänsä päivän töihin. Vielä hän ilmoittaa: ryhdyn päivän töihin nyt, jonkun täällä täytyy töitäkin tehdä jotta muut voivat makoilla varjossa, jotta muut voivat kulkea maha pystyssä ja porsia lisää suita jotka pitää ruokkia. Leipuri pesee kätensä, kasvonsa ja arpensa, valkoinen päähine peittää mustat kiharat, eikä muusta saa selvää. Leipuri kantaa jauhosäkit kellarista jossa puhuu pimeyden matala ääni ja homeen ummehtunut ääni ja sipulien ja viikunoiden ja lampaanjuustojen auringonääni: kellarista jonka seinä vuoraavat kuolemantuoksu ja elämäntuoksu. Leipuri mitta-aa, sekoittaa, vaivaa, nostattaa, joka aamu Leipuri käärii hihansa ja joka aamu rikkaitten alueen talojen palvelijat käyvät ostamassa sen mitä kellarin äänet Leipurin kautta valmistavat. Tämä maisema jonka lävitse hengitetään, jonka lävitse kuljetaan, ei hievahtakaan. Kunpa tämä rauha saisi olla totta, kunpa se olisi pysyvä totuus: pysyvä kuva. Mutta kuvan rikkoo Leipurin mykkä poika, näemme hänen juoksevan itkien meidän taloamme kohti, hän pakenee jälleen isäänsä. Meiltä jää viiriäisten ruokinta kesken, on kiire, ehdoton kiire. Aina kun Leipuri on tehnyt aamun työt, hän pyyhkäisee valkoisen päähineen hikisistä kiharoistaan ja tarttuu pulloon. Aina kun Leipuri yrittää rakastaa vaimoaan, hän rakastaa vain pulloa, kun Leipuri yrittää rakastaa poikaansa, hänen käsivartensa ei ojennu syleilyyn vaan siihen kasvaa nahkaremmi. Ja sillä remmillä Leipuri on piiskannut pojastaan sanat, sanojen maailmat, siivonnut ne hänestä kuten kissa Leipurin keittiöstä hiiret. Leipurin sydän on kauan sitten lakannut olemasta ihmisen sydän, se on elukan sydän. Me näemme hänen pyöreästä suustaan että hän on valehtelija. Hänen käytössään ovat kaikki tämän

maan kielen sanat mutta ne ovat täynnä valhetta, hänen poikansa käytössä ei ole sanan sanaa: keuhkojen rakkulaiset säkit ovat pakahtuneet pelosta; suun pohjalla makaa turvonnut möhkäle joka oli kieli; ja entä huulet, entä kapeat voimattomat pojanhuulet: kaksi halvaantunutta kastematoa. Sellaisille huulille ovat lauseet kauan sitten jähmettyneet. Leipurin pojalla on kaniinin nenä, katse on kaniinin arka katse: räkä valuen Kaniininaama vapisee pihallamme, hän pälyilee meitä housut läpimärkinä, vapisee odottaessaan että isän jättiläisasketit kantavat tänne, että isä puristaa hänet nyrkkiinsä. Hiljaisuutensa sisällä Kaniininaama kantaa suurempaa hiljaisuutta, sen hiljaisuuden sisällä vielä syvempää hiljaisuutta, ja sisäkkäisten hiljaisuuksien taakka on yhtä raskas kuin pelon maku hänen suussaan: hiljaisuuksien paine on latautunut kuin räjähdys. Silloin koko tämä tyyni ja äänetön maisema pirstoutuu kristallipölyksi joka pyryää hänestä ja ryöppyää hänen ympärillään ja näyttää hänestä myös sen puolen joka yleensä jää katseilta piiloon, häikäiseväksi peilivaloksi, joka paljastaa hänet jokaista paimua ja säröä ja halkeamaa myöten ikuisuudeksi venyvässä hirvittävässä hetkessä. Turhaan hän rukoilee että lakkaisi olemasta, rukoilee että lakkaisi hengittämästä. Kun Kaniininaama pakenee nahkaremmiä, hän liikkuu seinänvieriä pitkin kuten villiviini, livistää meidän pihallemme, meidän luonamme Leipurin mykkä poika ei tarvitse sanoja emmekä me tarvitse hänen kanssaan sanoja, hän katsoo meitä ruohonsyöjän silmillään ja me ymmärrämme toisemme.

KERRAN OLII MIES, AMMATILTAAN PUUSEPPÄ, hän oli yksinäinen ja onneton. Hän mietti aamusta iltaan yhtä ja samaa. Kunpa minulla olisi pieni oma poika. Poika joka oppisi puhumaan ja kävelemään ja jatkamaan minun ammattiani. Ja hän itki. Pieni poika jolla olisi oikea sydän joka pumppaisi oikeaa verta, oikeat silmät jotka näkisivät maailman ensimmäisen kerran, maailman sellaisena kuin sen olisi pitänyt olla. Puuseppä mietti aamusta iltaan yhtä ja samaa ja sai hädin tuskin työnsä tehtyä. Ja vuodet kuluivat, ja puuseppä itki verstaassaan katkerasti, virheettömän pyöreät tahmeat kyynelöt vierivät elottoman puupalasen päälle. Oi, me tiedämme miten sitten käy, emmekö tiedäkin? Tietysti, kultapieni, odotahan: ja puuseppä meni surullisena nukkumaan, ja aamulla kun hän heräsi, kyynelten kastelemaan puupalasen tilalla istui nyt puinen nukke, pojan näköinen. Kyllä vain: puunukke oli täydellinen kopio pienestä poikalapsesta. Olenko minä veistänyt tämän unissani, puuseppä ihmetteli. Hitaammin, tämä on meidän lempikohtamme, eikö olekin? On, se on ihana kohta, paras kaikista. Kun puuseppä kosketti puunukkea, nukke heräsi eloon ja hymyili hänelle niin että puuseppä pelästyi. Hänen kyynelensä olivat antaneet elottomalle puupalalle käskyn olla sydän, käskyn olla keuhkot. Niin juuri: aivan kuin pieni poika olisi siinä istunut.

EHKÄ SE ON PIENI POIKA. Ehkä pikkuinen poika kuuntelee nytkin sydämen ääniä, opettelee tämän maan kaksijakoisen rytmin. Makea vesi ja sitkeät kalvot ympäröivät ja suojaavat pieniä kasvoja joita kukaan ei ole vielä nähnyt. Ja kun hän syntyä, hän nielee maidon ja lämmön, imee sanat ja katseet

ja kosketukset. Nyt hän on kiertynyt kerälle kuin Q. Kirjain jonka häntä jää roikkumaan, pilkottamaan syliturvasta. Kuten päivätähti joka paistaa hyvälle, pahoille ja Leipurille. Leipurin vaimon sielussa on aurinko, Leipurin sielussa on reikä, hän paikkaa sitä juomalla. Leipurin vaimo haluaa synnyttää perheen, puristaa lihastaan lapselle lihan, hänen sydämensä on pehmeä ja sykkivä mutta Leipurin sydän on kova ja liikkumaton, myllyn pohjakivi. Kun vuoden loppu lähestyy, kun juhlitaan päivää jona Neitsyt synnytti, Leipuri hakee kellarista kaikkein synkimmän ja raskaimman pullon ja avaa, hän syleilee sitä hellästi kuin perheenjäsentä. Suuri pelottava aataminomena nytkähtää joka kulauksella. Leipurin vaimo palaa Kaniininaaman käsipuolella laakson halki messusta, pehmeä elävä sydän, mutta Leipuri juo kunnes pisaraakaan ei ole jäljellä, hän juo kunnes joulua ei ole enää.

PERJANTAISIN KOULURAKENNUKSEN AINOASSA LUOKKAHUONEESSA raivaamme pulpetit, teemme tilaa tuoleille ja haemme projektorin komerosta. Vain Leipurin vaimo ei tule tänne koskaan. Ei koskaan. Sillä mitäpä hän täällä tekisi? Tänne tulevat Opettajatar, Pappi, vanhan tappelukukkojen kasvattajan nuori leski, pälyilevä mykkä Kaniininaama sekä suruun pukeutuneen naisen ainoa poika: laakson väkeä, ja tietenkin me: lämpö, jossa ajattelemme ja liikumme yhdessä. Me näemme jokaisen elokuvan yhdessä, hengitämme joka ainoan kuvan, elämme jokaisen muunnelman jokaisesta kuvasta. Ja vähitellen niiden tapahtumien langat lomittuvat meidän elämämme lankojen kanssa, ehkä sitä voi kutsua verkoksi. Vaalean jumalattaren elämä ei ollut kenenkään toisen elämä, vaikka hän teki kaikkea mitä kaikki toisetkin:

kävi töissä, rakasti, puki ja riisui, nukkui, raapi itseään, söi, joi, ulosti. Häntä ei voi toistaa, me tiedämme sen. Nyt kaikki on valmista, tuolit aseteltu rivistöiksi ja projektori nostettu paikalleen; on lämmin ilta, etäällä laakson koirat haukkuvat, varjoissa juoksee sivettikissa tai kettu. Avaat lempihuivisi ja Kaniininaama käy sammuttamassa valon, elokuva alkaa. Savukkeiden päät hehkuvat koulurakennuksen ainoan luokkahuoneen hämärässä, projektori naksuu ja surisee. *Nyt!* Siinä! Siinä on vaalea jumalatar. Siinä on ”maailman kaunein eläin”. Hän ilmestyy jälleen pieneen luokkahuoneeseen ja valaisee sen, hän valaisee hyllyt joissa koulukirjat nukkuvat toisiaan vasten: ruskeaan nahkaan käärityt hevokset yhteispilttuussa. Hänen valonsa heijastuu pienten musteella täytettyjen lasipullojen pintaan, hänen hehkunsa lämmittää veremme kierrossa ja salpaa hengityksemme. Muille tämä on ehkä pelkkä filmi mutta meille ”palanen todellista, hohtavaa läsnäoloa”. Me nauramme yhdessä mutta vieressämme Kaniininaama nyppii hajamielisesti ainaisia laastareitaan, rullaa niiden reunaa irti ihosta. Mutta nyt: vaalea jumalatar: valoa, pelkkää puhtainta valoa. ”Maailman kauneimmalla eläimellä” oli surullinen lapsuus, ”isästä ei ollut mitään tietoa”, ”ei minkäänlaista”, ja ”äiti oli kylmä ja kova”, vanhan kivikirkon kalkittu seinä, ”kaunis mutta etäinen”, eikä äiti koskaan ottanut sitä syliin, sen äidillä oli ”hermoissa vikaa”, äiti huusi ja kirkui sille joka asiasta, ja se ”oppi kuiskamaan jos oli asiaa” eikä saanut enää milloinkaan ääntään takaisin vaan kuiskasi aikuisenakin, myös valkokankaalla se oli pelkkää kuisketta, ”täysikasvuisen vartalo mutta lapsen kehittymätön mieli ja kieli”: ”niin murheellista”. Vaalealla jumalattarella oli ”tämän maailman näkyvimmat ääriviivat”, ”todellakin”, mutta tietääkö kukaan mitä niiden sisällä on,

pelkkä tyhjiyskö vain, ei se itsekään tiennyt, me emme tiedä eikä tiedä kukaan, ei tiennyt edes sen äiti joka sentään oli sen synnyttänyt. Mutta ”synnyttäminen ei tee kenestäkään äitiä”, ”no sinäpä sen sanoit”, vaan se mikä alkaa synnyttämisestä, ”halu hoitaa ja huolehtia”, ”juuri niin, ikuinen vastuu joka painaa kuin melonihelmet kaulassa”: se on rakkautta. ”Se jos mikä.”

VERI ON KUMMALLINEN NESTE. Aina joskus kun minä puhun jollekulle, toisinaan kun sanon asioita ääneen, minun nenäni alkaa yhtäkkiä vuotaa. Nipistämme sitä sormilla ja painamme jääpalasta nenääni vasten mutta vuoto ei lopu ihan heti vaikka melkein rusennamme nenäni koska puristamme sitä niin kovaa. Kun minä vastaan jollekulle, kun minä sanon ääneen mitä mielessäni liikkuu, nenäni alkaa herkästi vuotaa. En tajua miten minuun mahtuu niin paljon verta, en tajua miten paljon sitä voi mahtua yhteen pikku nenään: ensin pieniä syvänpunaisia helmiä, sitten suuria verikarpaloita, virheettömän pyöreitä tahmeita pisaroita. Voi hyvänen aika, voihan hyvänen aika, kyllä on, aina sama juttu, suruun pukeutunut nainen kailottaa jos hän sattuu olemaan paikalla. Suruun pukeutuneella naisella on kiiltäväntummat hiukset aina kireällä letillä, väliin jää valkoinen jakaus. Me emme pidä hänen jakauksestaan: se näyttää kuolleitten iholta. Mutta vaalealla jumalattarella on valosta tehdyt hiukset: ei hiukset vaan sädekehä. En halua sanoa suruun pukeutuneelle naiselle ääneen omia ajatuksiani koska hän alkaa heti marmattaa: Sen siitä saa kun käy katsomassa kaiken maailman elokuvia, sen siitä saa, sen siitä sitten saa. Me inhoamme hänen marmattavaa ja kailottavaa

Esineiden luetteleminen rauhoittaa, esineiden nimeäminen lohduttaa minua, joka ainoa kerta. Milloin tahansa taivas voi romahtaa ja meri nielaista tai maa pettää jalkojemme alta, mutta tavarat pysyvät luona: koko elämämme on elämää niiden rinnalla.

Replika on kiehtova surrealistinen tarina pikkukylän ihmisistä, onnesta ja äkillisestä menetyksestä. Se on kertomus lapsuudesta, muistista, seksuaalisesta heräämisestä, kuolemasta ja kivusta – ja rakkaudesta. Niin ikään se on matka myyttiseen ja unenomaiseen maailmaan.

Sinikka Vuolan teos on poikkeuksellisesti kuvattu kasvukertomus, moderni muodonmuutostarina sekä vertauskuva taiteen tekemisestä. Se on symbolinen kertomus lapsen kokemasta traumasta, yrityksestä selittää tapahtumat itselle ja selvittää surusta, kaoottisesta ja julmastakin todellisuudesta. Romaani pukee vangitsevasti ja kunnianhimoisesti sanoiksi ihmisen sisimmät kokemukset.

Ne sanovat: Mekin olemme koko ajan olemassa. Ja joka ilta minä sormeilen ja tarkastan ja selaan, joka ilta minä luettelen ja lasken ja nimeän että kaikki asettuisi kohdalleen.

Päällyksen teos ja valokuva: Markko Taina

#kirja WWW.KIRJA.FI	 9 789513 190002	
	84.2	